

Tekst napisany w marcu 2011 r. i opublikowany w biograficznej książce Profesora:
Józef Edward Mojski, 2012. *Moje spotkania z nauką*. Wyd. Państwowy Instytut Geologiczny-
Państwowy Instytut Badawczy, Seria Wokół Geologii.

Marek Graniczny & Regina Kramarska

Sylwetka Profesora Józefa Edwarda Mojskiego

Profesor J.E.Mojski urodził się 1 lipca 1926 r. w Trawnikach, w ówczesnym powiecie Lublin. Tutaj też rozpoczął naukę w 7-klasowej Szkole Powszechnej. Po przeniesieniu się z rodzicami do Piastowa, kontynuował naukę w Gimnazjum Ogólnokształcącym w Milanówku. Wybuch działań wojennych spowodował, że rodzina Mojskich powróciła w 1939 r. do Trawnik. W 1942 Józef Edward został przyjęty do Liceum Drogowego w Lublinie, które ukończył 3 lata później uzyskując dyplom technika drogowego II stopnia. Po zakończeniu wojny, jesienią 1945 r. podjął studia w Sekcji Geograficznej Wydziału Przyrodniczego UMCS w Lublinie. W roku 1950 uzyskał dyplom magisterski ze specjalizacji geomorfologicznej na podstawie pracy pod tytułem: „*Asymetria zboczy dolinnych w dorzeczu Bystrzycy*”. Równocześnie z zajęciami na uczelni od 1946 do 1951 r. podjął tam pracę w Zakładzie Mineralogii i Petrografii, początkowo jako zastępca asystenta, a następnie młodszy i starszy asystent. Znalazł się tam pod opieką wybitnego kierownika i fachowca profesor Marii Turnau – Morawskiej. Zajmował się tam badaniami laboratoryjnymi lessów. W okresie tym na zlecenie Państwowego Instytutu Geologicznego wykonywał różne opracowania, w tym uczestnicząc w pracach kartograficznych przy opracowywaniu Przeglądowej mapy geologicznej Polski w skali 1 : 300 000 - arkusz Zamość, pod kierunkiem profesorów A.Jahna oraz E.Rühle.

Od września 1951r. Profesor związał się formalnie z Państwowym Instytutem Geologicznym, początkowo jako pracownik krótkoterminowy, a od stycznia 1953 jako pracownik etatowy na samodzielny stanowisku. W trakcie pierwszych prac nadzorował między innymi wiercenia Chełm IG i Ostrów Mazowiecki IG 1, projektował otwory w celu rozpoznania budowy geologicznej osadów trzeciorzędu i czwartorzędu oraz stosunków hydrogeologicznych we wschodniej Polsce, brał udział w badaniach geologiczno – inżynierskich, dokumentując wodne drogi śródlądowe Wisły, Bugu, Warty i Noteci. Po zatwierdzeniu przez Centralny Urząd Geologii w 1957 r. Instrukcji sporządzania Szczegółowej mapy geologicznej Polski w skalach 1 : 25 000 i 1 : 50 000 Profesor Mojski podjął samodzielne prace geologiczno – zdjęciowe nad kolejnymi arkuszami map, których w sumie opracował 11. Kartografia geologiczna oraz stratygrafia czwartorzędu stała się wówczas podstawowym kierunkiem działalności naukowej Profesora Mojskiego, który to kontynuuje po dzień dzisiejszy.

Szczególne zainteresowania profesora były również ukierunkowane na problematykę lessów oraz struktur i osadów peryglacjalnych. W latach pięćdziesiątych ukazały się publikacje obejmujące wyniki badań terenowych prowadzonych na Wyżynie Lubelskiej, na tarasach Wisły pod Włocławkiem oraz w rejonie Hrubieszowa. W roku 1960 J.E. Mojski na podstawie rozprawy zatytułowanej „*Stratygrafia lessów w dorzeczu dolnej Huczwy na Wyżynie Lubelskiej*” uzyskuje stopień doktora.

Ważną pozycją w dorobku kartograficznym profesora jest *Atlas geologiczny Polski, zeszyt 12, Czwartorzęd, Zagadnienia stratygraficzno – facjalne*, opracowany wspólnie z E. Rühle, w 1965. Trzy lata później ci sami autorzy opublikowali mapę czwartorzędu, która znalazła się w *Atlasie geologicznym Polski w skali 1 : 2 000 000* wydanym z okazji Kongresu Geologicznego w Pradze. Również w latach sześćdziesiątych Profesor przystępuje do prac związanych z opracowaniem kolejnej mapy seryjnej, *Mapy geologicznej Polski w skali 1 : 200 000*. Był współautorem Instrukcji mapy oraz przez prawie 20 lat pełnił funkcję redaktora naukowego. Ponadto, sam lub we współpracy opracował jej osiem arkuszy (Łuków, Włodawa, Szczecin, Gdańsk, Słupsk, Lublin, Puck i Poznań).

W roku 1969, ukazuje się opracowanie „*Stratygrafia zlodowacenia północnopolskiego na obszarze Niżu Polskiego i wyżyn środkowopolskich*” na podstawie którego otrzymuje stopień doktora habilitowanego. Opracowanie to zamyka w pewnym sensie pierwszy okres prac Profesora poświęcony stratygrafii najmłodszego zlodowacenia. W kolejnych latach zainteresowania Profesora kierują się w stronę stratygrafii całego plejstocenu, a następnie czwartorzędu w ogólności. W czerwcu 1979 r. uzyskuje tytuł profesora zwyczajnego. W 1985 r. ukazuje się w języku angielskim Jego synteza stratygrafii czwartorzędu Polski, wydana w serii wydawniczej PIG „*Budowa geologiczna Polski*” t.1, część 3b. W latach 80-tych zainteresowania Profesora kierują się w stronę zagadnień związanych z geologią czwartorzędu Morza Bałtyckiego i regionów nadmorskich. W październiku 1983 r. zmienia miejsce zatrudnienia z Warszawy do Oddziału Geologii Morza PIG w Sopocie (obecnie w Gdańsku). Zajmuje się tam redakcją *Mapy geologicznej dna Bałtyku* w skali 1 : 200 000. Po zakończeniu edycji mapa ta została nagrodzona w 1994 r. przez ówczesnego Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. W tym okresie ukazuje się także Jego ważny artykuł dotyczący *geologii czwartorzędu na dnie mórz szelfowych północnej Europy*. Swojego rodzaju podsumowaniem „bałtyckiej” działalności Profesora jest „*Atlas geologiczny południowego Bałtyku*” (1995), opracowanie zbiorowe wykonane z Jego inicjatywy oraz pod jego kierownictwem naukowym, również wyróżnione nagrodą resortową.

Z biegiem czasu Edward Mojski rozszerza swoje zainteresowania o paleogeografię plejstocenu. Wyniki jego dociekań i analiz zostały zawarte w książce „*Europa w plejstocenie*” (1993). Można w niej odnaleźć opis zdarzeń

ewolucji środowiska przyrodniczego Europy w tym właśnie okresie. Liczne podróże Profesora po niemal całym kontynencie ułatwiły z pewnością kompleksowe przedstawienie problematyki w różnych krajach i regionach.

Aktywność naukowa i ogromny dorobek badawczy Prof. J. E. Mojskiego zostały uhonorowane nadaniem w 1995 r. godności członka honorowego INQUA. Dwa lata później, w okresie jubileuszu 50-lecia pracy naukowej prof. Mojski otrzymał z rąk Ministra OŚZNiL nagrodę indywidualną za całokształt działalności w dziedzinie geologii.

Z końcem 1997 r. rozwiązuje umowę o pracę z Instytutem. Cały czas utrzymuje jednak kontakt z macierzystą instytucją biorąc udział w różnego rodzaju spotkaniach naukowych i konferencjach. W 2005 r. ukazuje się jego kolejna ważna książka „*Ziemie Polskie w czwartorzędzie. Zarys morfogenezy*”. Jest to syntetyczne opracowanie paleogeografii czwartorzędu Polski, analizujące i podsumowujące dotychczasowe dokonania w tej dziedzinie.

Profesor J. E. Mojski dzieli się swoją wiedzą nie tylko w licznych publikacjach naukowych, na konferencjach czy bezpośrednich kontaktach ze współpracownikami. Przekazywał ją przyszłym adeptom nauk o Ziemi nauczając przez wiele lat, najpierw w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Słupsku (obecnie Pomorska Akademia Pedagogiczna), a następnie w Uniwersytecie Gdańskim.

Z powyższego niezwykle krótkiego zarysu działalności naukowej Edwarda Mojskiego wynika wszechstronność i wielokierunkowość zainteresowań, co czyni z Niego naukowca o niepoślednich przymiotach. Jest on osobą wymagającą ale zarazem wyrozumiałą, obficie obdarzoną poczuciem humoru. Ponadto, co warto dodać, sylwetka Profesora, mężczyzny wysokiego i postawnego budziła i budzi po dzień dzisiejszy powszechny respekt.

W nawiązaniu do zabawnej relacji opisaną we wspomnieniach, a dotyczącej wspólnego wieczoru spędzonego w pokoju hotelowym po ciężkim dniu terenowym z profesorem Różyckim, można podsumować charakterystykę Jego dotychczasowego dorobku następującymi słowami: „Tak Panie Edwardzie za Panem kawał dobrej roboty, nikt nie zna geologii czwartorzędu tak jak Pan...